הכל

ממירין אחד אנשים ואחד נשים לא שאדם רשאי להמיר אלא שאם המיר מומר וסופג את הארבעים: **גמ'** הא גופא קשיא אמרת הכל ממירין לכתחילה [א] והדר תני לא שאדם רשאי להמיר (אלא שאם המיר מומר) דיעבד [ב] ותיסברא הכל ממירין לכתחילה ארקשיא לך ממתניתין תיקשי לך קרא דכתיב לא יחליפנו ולא ימיר אותו אלא אמר רב יהודה הכי קתני הכל מתפיסין בתמורה אחד אנשים ואחד נשים לא שאדם רשאי להמיר שאם המיר מומר וסופג את הארבעים: הכל לאיתויי מאי לאיתויי יורש ודלא כר' יהודה דתנן יורש סומך יורש ממיר דברי ר' מאיר ר' יהודה אומר יורש אינו סומך ויורש אינו ממיר מאי טעמא דרבי יהודה יליף תחילת הקדש מסוף הקדש מה סוף הקדש יורש אינו סומך אף תחילת הקדש יורש אינו ממיר וסמיכה גופה מנלן תלת קרבנו כתיבי חד קרבנו ולא קרבן עובד כוכבים וחד קרבנו ולא קרבן חבירו וחד קרבנו ולא קרבן אביו ולר' מאיר דאמר יורש סומך והכתיב קרבנו ההוא מיבעי ליה לרבות כל בעלי חוברין לסמיכה ורבי יהודה בעלי חוברין לסמיכה לית ליה מאי טעמא דהא לא מיחד קרבן דידהו ואיבעית אימא לעולם אית ליה וקרבן עובד כוכבים וקרבן חבירו מחד קרא נפקא [ג] דאייתר ליה חד לבעלי חוברין לסמיכה: ור"מ דאמר יורש ממיר מאי טעמא אמר לך אם המר ימיר לרבו' היורש ויליף

הכל ממירין. בהמת חולין זו תחת זו של הקדש: **לא שאדם רשאי להמיר.** דהא כתיב לא ימיר: **מומר.** דמתפיס עלה קדושה ושתיהן קדושות: **וסופג את הארבעים.** משום לאו דלא ימיר: **גמ' לא שאדם רשאי[א] דיעבד.** בתמיה. דלכתחלה אינו רשאי להמיר אבל דיעבד שפיר דמי: **ולא ימיר.** ומתני' קתני דהכל ממירין אפי' לכתחלה: ה"ג **אלא הכי קתני הכל מתפיסין בתמורה אחד וכו'.** כלומר שתופסת קדושת תמורה בבהמה בין על פי אנשים בין על פי נשים (ב) ומשמע (אפי') דיעבד יב] כמו דאם המירה אפילו אשה תופסת על פיה קדושת תמורה ולא שאדם רשאי להמיר כו': **יורש.** שהמיר בקרבן שהפריש אביו בחייו שתמורתו תמורה: **יורש סומך.** על קרבן אביו שהפרישו אביו בחייו ולא הספיק להקריבו עד שמת: **מאי טעמא דר' יהודה.** דאמר יורש אינו ממיר: ה"ג **יליף תחילת הקדש מסוף הקדש.** גמר התחלת הקדש כגון תמורה: **מסוף הקדש.** דהיינו סמיכה דהויא סמוך לשחיטה. יג] ואי קשיא והא קרי לה לתמורה סוף הקדש במסכת נזיר (דף לא.) משום דלא איירי התם בסמיכה כלל והויא לה תמורה סוף הקדש לגבי קרבן שהמירו בו דאותו קרבן הוי ראשון ומילופיו הוי שני אבל הכא דקא משתעינן בסמיכה הויא לה תמורה תחילת הקדש לגבי סמיכה שהיא לבסוף תיכף לשחיטה: **מנלן.** דיורש אינו סומך: **תלתא קרבנו כתיבי.** בשלמים כפ' ויקרא ואם זבח שלמים קרבנו עד ואם עז קרבנו ובשלשתם כתיב סמיכה יד]: **הכתיב(ב) קרבנו.** דמשמע על קרבן עצמו הוא סומך ולא על קרבן אביו: **בעלי חוברין לסמיכה.** שאם נשתתפו ב' או ג' על קרבן אחד קרינא אכל חד וחד קרבנו וכולן סומכין בו: **לית ליה.** דודאי אינו טעון סמיכה כיון דלא מייחד קרבן דידהו כלומר כיון דלא הוי חלוט (ג) [ד] אכל אחד ואחד וכי כתיב קרא לקרבנו ולא לקרבן אביו: **מחד קרא נפקא.** דמשמע קרבנו ולא שליא בין של ישראל בין של עובד כוכבים למעוטי עובד כוכבים עצמו שלא יסמוך לא צריך דאמרינן במנחות (צג.) ובתורת כהנים בני ישראל וסמך בני ישראל סומכין ואין העובדי כוכבים סומכין: **ואייתר ליה כו'.** ואכתי הוי קרבנו שלישי לקרבנו ולא קרבן אביו (דס"ד) דשל אביו לאו כלאחר דמי אלא כשלו: **לרבות את היורש.** דהכי אלי למיכתב ואם ימיר בהמה בבהמה המר ימיר למאי הלכתא לרבות את היורש דתמורתו תמורה:

הכל ממירין אחד אנשים ואחד נשים. טו] בהכל שוחטין לא תני אחד אנשים ואחד נשים ובגמ' מפרש משום דכל הפרשה כולה בלשון זכר נאמרה איצטריך קרא לרבויי נשים: **וסופג את הארבעים.** וא"ת אמאי לא תני שמונים דהא כתיב (ויקרא כז) לא יחליפנו ולא ימיר אותו ויש לומר דלא נחת למנין מלקיות אלא כלומר דלקי עליה טו] ועוד י"ל לעולם לא לקי אלא ארבעים ותרי לאוי צריכי חד בקרבן שלו וחד בשל חבירו וכגון דאמר כל הרוצה להמיר יבא וימירם:

הא גופא קשיא אמרת הכל ממירין לכתחלה לא שאדם רשאי להמיר דיעבד. וא"ת מנא ליה למקשה דהכל ממירין לכתחלה הוא דלמא דיעבד הוא דהכה"ג יז] פריך בריש חולין (דף ב.) וי"ל דע"כ הכל ממירין לכתחלה דאי דיעבד תרתי דיעבד למה לי וכן (פרש"י) [איתא] התם דר"ל דהכל שוחטין לכתחלה דאי דיעבד תרתי דיעבד למה לי יח] ופירש רבינו שלמה זכרונו לברכה התם דלכך לא קשה הכא תרתי דיעבד למה לי משום דאשמועינן בסיפא שסופג ארבעים דסד"א לאו שאין בו מעשה הוא ואין לוקין עליו ולפירושו קשה מאי פריך הכא ואין לומר דהיינו האי דקמשני דאין הלשון משמע כן ועוד מאי קמשני ממה שהקשה יט] ופר"ת דתנן הכל ממירין לישנא אלימא לאשמועינן דאפילו במזיד התמורה נתפסת וסד"א ארבעים בכתפיה וכשר והיינו הא דקא משני וא"ת והיכי מצי למימר דתנא לישנא אלימא משום חידוש דמזיד הא אמר לקמן יהיה לרבות שוגג כמזיד אלמא משמע דמזיד פשיטא טפי משוגג כ] ותירץ רבינו ברוך דהא דקאמר יהיה לרבות שוגג כמזיד לענין מלקות קאמר ורבינו שמשון משנ"ץ חלק עליו דהא אמרי' אין מלקות בשוגג ויש ספרים מלוקין כדכל לקמן (דף יז.) דקאמר גבי תמורה לקי גבי קדשים לא לקי ואית דגרסי גבי תמורה קדוש גבי קדשים לא קדוש וי"א דהא דקאמר יהיה לרבות שוגג כמזיד היינו לענין מתפס קדושה דקאמר בעלמא הקדש בטעות לא הוי הקדש ומש"ה פשיטא טפי במזיד מבשוגג והא דקאמר הכא דתנא הכל ממירין משום רבותא דמזיד היינו לענין הקרבה דקאמר לקמן התמורה נמי קריבה ואשמעינן הכא דאף במזיד קריבה דס"ד ארבעים בכתפיה וכשר וכל זה לא נהירא לר"י מדקמשני רב יהודה הכי קתני הכל מתפיסין בתמורה אחד אנשים ואחד נשים ומה לו להזכיר אחד אנשים ואחד נשים לכן פר"י דתנא בהכל ממירין לישנא אלימא משום נשים דאמר לקמן דכל הענין מדבר בלשון זכר וכתיב המר ימיר לרבויי נשים כא] דסד"א אהני מיעוטא ואהני ריבויא אהני ריבויא לאשמועינן דתמורת נשים קדשי ואהני מיעוטא דלא מקרבן לכך תנא הכל ממירין לישנא אלימא דקריבה כמו תמורת אנשים:

תחילת הקדש. כמו תמורה מסוף הקדש דהיינו סמיכה דהוא סמוך לשחיטה כב] ולהכי קרי לתמורה סוף הקדש (כמו) במסכת נזיר (דף לא.) משום דלא אמרינן התם בסמיכה כלל והוה ליה תמורה סוף הקדש לגבי קרבן שהמירו בו דאותו קרבן הוי ראשון ומילופיו שני אבל הכא דקמשתעינן בסמיכה הוה ליה תמורה תחילת הקדש לגבי סמיכה שהיא לבסוף תיכף לשחיטה. לשון רש"י:

קרבנו ולא קרבן עובד כוכבים. כג] וא"ת למאי איצטריך קרבנו להכי הא נפקא שפיר מבני ישראל סומכין ואין העובדי כוכבים סומכין ויש לומר דאיצטריך דמהו דתימא אין העובד כוכבים עצמו סומך על קרבנו ומיהו הכהנים סומכין עליהן ומש"ה איצטריך קרבנו לומר שאין בקרבן עובד כוכבים סמיכה כלל: **ורבי** מאיר דאמר יורש מימר מאי טעמא. ואם תאמר אמאי איצטריך טעמא לר' מאיר כיון דלית ליה קרבנו ולא קרבן אביו אלמא אית ליה יורש סומך ואם כן אית ליה למימר דהא ילפינן זה מזה כד] ויש לומר דאי לאו קרא דהמר ימיר דמרבה יורש הוה ליה לאוקומיה קרבנו טפי למעוטי יורש מלרבות כל בעלי חוברין אבל השתא דכתיב ואם המר ימיר לרבות יורש כה] דסומך ומוקי קרבנו לרבות כל בעלי חוברין וא"ת מאי שנא דשאר קרבנו למעוטי והאי לרבויי ויש לומר דלמעוטי לא מצית אמרת דאם כן לישתוק קרא מיניה וממילא אמר דאין השותפין סומכין כדאמר לקמן (דף יג.) דאין השותפין ממירין:

מסורת הש"ס

א) [ערכין ב.] חולין ב., ב) ב"מ לא., ג) נ"ק מ"ז, ד) [נ"ל אלא שאם], ה) [נ"ל דתניא], ו) מנחות צג. ערכין ב. ע"ש, ז) זבחים ו., ח) אפי' דיעבד נמי דאם נ"ק, ט) נ"ל כלומר, י) שתכף לסמיכה שחיטה והפי"ד נ"ק, כ) [נ"ל והכהנים], ל) [ויקרא פרשתא ב], מ) [ויקרא א], נ) נ"ק, ס) [כדאיתא לקמן יג.], ע) וכן מסוי התם נ"ק, פ) ולפי רבינו נ"ק, צ) דתנא הכל ממירין לישנא כו' נ"ק, ק) [נזיר לא.], ר) נ"ל איירין, ש) [מנחות צג.], ת) למימר דיורש מימר דהא ילפינן כו' נ"ק, א) [נ"ל דממירין].

תורה אור השלם

1. לֹא יַחֲלִיפֶנּוּ וְלֹא יָמִיר אֹתוֹ טוֹב בְּרָע אוֹ רַע בְּטוֹב וְאִם הָמֵר יָמִיר בְּהֵמָה בִּבְהֵמָה וְהָיָה הוּא וּתְמוּרָתוֹ יִהְיֶה קֹּדֶשׁ: ויקרא כז י

2. וְאִם מִן הַצֹּאן קָרְבָּנוֹ לְזֶבַח שְׁלָמִים לַיְיָ זָכָר אוֹ נְקֵבָה תָּמִים יַקְרִיבֶנּוּ: אִם כֶּשֶׂב הוּא מַקְרִיב אֶת קָרְבָּנוֹ וְהִקְרִיב אֹתוֹ לִפְנֵי יְיָ: וְסָמַךְ אֶת יָדוֹ עַל רֹאשׁ קָרְבָּנוֹ וְשָׁחַט אֹתוֹ לִפְנֵי אֹהֶל מוֹעֵד וְזָרְקוּ בְּנֵי אַהֲרֹן אֶת דָּמוֹ עַל הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב: ויקרא ג ו-ח

הגהות הב"ח

(א) גמ' ואייתר ליה חד: (ב) רש"י ד"ה ה"ג אלא וכו' על פי נשים ומומר דמשמע אפילו דיעבד כלומר דאם המירה: (ג) ד"ה לית ליה וכו' חלוט לכל אחד וכו' ולא קרבן אביו:

הגהות הגר"א

[א] גמ' והדר תני כו'. נ"ב ס"י רשאי דיעבד. להמיר עד מומר ל"ג: [ב] שם ותסברה אדקשיא. הכל ממירין לכתחלה ל"ג: [ג] שם דאייתר. נ"ל ואייתר: [ד] רש"י ד"ה לית. אכל נ"ל לכל:

מוסף רש"י

לא שאדם רשאי להמיר. דהאי הכל ממירין לא שהאדם רשאי להמיר, אלא יש כאן מה לתפוס בתמורה בדיעבד (ב"מ צא.). **וסופג את הארבעים.** משום לא יחליפנו (שם). **תחלת הקדש.** דהיינו תמורה שמקדישה תחלה (מנחות צג.) שהיא תחלת הקדישה של בהמה זו. **מסוף הקדש.** סמיכה שהוא סמוך לשחיטה (ערכין ב.) שהוא סומך בשעת שחיטה, דתכף לסמיכה שחיטה (מנחות צג.). **כל בעלי חוברין.** חמשה שהביאו קרבן אחד בשותפות כולן צריכין לסמוך עליו ואין אחד סומך עליו (ערכין ב.). **לית ליה.** דס"ל אחד סומך לכולן ולא הוי כסומך על קרבן חבירו הואיל והוא שייך ביה (שם).

רבינו גרשום

אמר רב יהודה הכי קתני מתניתין הכל ממירין מתפיסין בתמורה. הכל שאמרו תהא זו תחת זו נתפס זה תחת זה וזהו פירוש הכל ממירין ולא משמע דממירין לכתחילה ואהכי קתני ולא שאדם רשאי להמיר [כלומר אע"ג דהכל מתפיסין לא שאדם רשאי להמיר] לכתחילה: הכל לאיתויי כלומר מאי שייר דלא תנא: [לאיתויי יורש דממיר]: מקיש ר' יהודה תחלת הקדש דהיינו תמורה שעכשו מכניסה להא תמורה תחילה בהקדש לסוף הקדש דהיינו סמיכה דתיכף לה שחיטה דהיינו סוף הקדש דכשהוא שוחטה מיכליא הקדש ומה סוף הקדש יורש אינו סומך דכתיב על ראש קרבנו ולא קרבן אביו הכי נמי אין ממיר ואמר לי ר' דאף במסכ' נזיר (דף לא.) משמע תחילת הקדש הזבח עצמו וסוף הקדש משמע תמורתו. והיינו טעמא דהתם לא איירי בסמיכה והכא מיירי בסמיכה משמע כדאמרן. ואלא רבנן דסברי דיורש סומך הא כת' קרבנו דמשמע למעוטי כלומר קרבנו ולא קרבן אביו סברי רבנן תלתא קרבנו כתיבי בסמיכה גבי שלמים ולא קרבן אביו סברי רבנן עובד כוכבים דאין קרבן עובד כוכבים טעון סמיכה ולא קרבן חבירו דאין אדם סומך על קרבן חבירו: כל בעלי חוברין לסמיכה. שאם הקריבו שנים או שלשה קרבן אחד כולן סומכין עליו דלכל חד קרינן ליה קרבנו וסבירא ליה דיורש סומך דקרבן אביו דמי כמו קרבנו של יורש: ור' יהודה כל בעלי חוברין לסמיכה לית ליה. אייתר ליה חד קרבנו למעוטי יורש: ואיתימא לעולם אית ליה. לרבויי כל בעלי חוברין ומהיכא יליף ליה הא קא משרי חד קרבנו למעוטי יורש וחד למעוטי קרבן עובד כוכבים וחד למעוטי קרבן חבירו. לא ר' יהודה קרבן חבירו וקרבן עובד כוכבים מחד קרא נפקא לית דתרוייהו אינן שלו אייתר ליה תר לרבויי כל בעלי חוברין:

עין משפט נר מצוה

א א מיי' פ"א מהלכות תמורה הלכה ז:
ב ב מיי' שם הלכה ג:
ג ג מיי' שם הלכה ה:
ד ד מיי' פ"ג מהלכות מעה"ק הלכה ט:
ה ה מיי' שם הלכה ה ח:
ו ו מיי' שם הלכה ח:
ז ז מיי' שם הלכה ט:
ח ח (מיי' פ"ע שם הלכה טו):

שיטה מקובצת

א) הכל ממירין לכתחילה, תימה הא מסיק בריש חולין דאיכא הכל לכתחילה ואיכא הכל דיעבד וצ"ל דה"פ הכל ממירין לכתחילה דאי דיעבד תרתי דיעבד למה לי ושם הקשה רש"י גבי תמורה נמי תיקשה הכל ממירין לכתחילה דאי דיעבד תרתי למה לי ותירץ דהכל ממירין (הוא) נקט לפי שהוא לשון רהוט בפי התנאים כמו הכל סומכין והכל מעריכין א) וסיפא דתני אלא שאם המיר מומר וסופג את הארבעים לא הוי שייך למיתני סופג על הכל ממירין כך פ"ה בריש חולין והשתא קשה דהא הכא ע"כ נחית לאקשויי ההיא קושיא כדפירשתי והתירוץ דרב יהודה לא משתמע כלל כמו שתירץ רש"י דא"כ הוי ליה למימר בהדיא משום דסופג את הארבעים נקט אם המיר מומר ופי' ר"ת דה"פ מאי דאמר הכל ממירין אינו ר"ל דיעבד דא"כ תיקשי תרתי דיעבד למה לי אלא נקט לישנא דמשמע לכתחילה כדקאמר רב יהודה הכל מתפיס בתמורה כלומר וקדושה אפילו במזיד דסד"א כיון דחייב מלקות בהתפסה זו לא קדש כדאמרי' במנחות (דף פא ע"א) על תמורה ארבעים בכתפיה וכשר גבי תודה שנתערבה בתמורה ומתה אחת מהן חברתה אין לה תקנה פי' לפי שהתודה טעונה לחם והתמורתה אינה טעונה לחם ופריך ולייתי בהמה ולחם ולימא אי הך דקיימא תמורה הא תודה והא לחמה כו' עד ארבעים בכתפיה וכשר ומיהו קשה (מרבה) [מדר"י בר"ין] דהא אמר לקמן יהיה לרבות שוגג כמזיד אלמא דפשיטא ליה דטפי תפסי תמורה במזיד מבשוגג ואומר ר"ב דלקמן מיירי במלקות דודאי לענין מלקות איצטריך לריבויי טפי שוגג ממזיד משום דלא אשכחן מלקות בשוגג אבל מתניתין לענין קדושה איצטריך לאשמועינן טפי במזיד מבשוגג כדפי' דסד"א ארבעים בכתפיה וכשר. עוד י"מ דבמתניתין נקט לישנא דלכתחילה לאשמועינן דאפילו במזיד היא קדושה ליקרב כדפי' דסד"א ארבעים בכתפיה וכשר אבל לקמן לענין קדושה איצטריך לריבויי שוגג דסד"א דהוי כמו הקדש טעות ואינו חל קמ"ל מיהו כל אותה ראיה דאייתינן מפי' התודה תשובה נגובה היא דה"פ ארבעים בכתפיה וכשר הדבר לעשות כן שאתה מורה הוראה לעשות כן וכי מותר להמיר לכתחילה ועוד קשה אמאי נקט הכל מתפיסין בתמורה אחד אנשים ונשים לימא הכל מתפיסין בתמורה ותו לא לכך נראה לר"י דה"פ דהכל מתפיסין בתמורה ותמורתן קריבה אחד אנשים כו' דסד"א אע"ג דכתיב אם המר ימיר להביא נשים אהני (קו"ח) [ריבוין] ואהני לשון זכר דאהני מה שכל הפרשה נאמר בלשון זכר לומר שלא תקרוב אלא תמורה של זכר ואהני (קו"ח) [ריבוין] לומר שהיא קדושה להכי נקט לשון לכתחילה שהן רגילין לומר שאף תמורת נשים קריבה ותו לא מידי. תוס' אחרות: ב] תיבות והדר תני נמחק: ג] תיבות אלא שאם המיר מומר נמחק: ד] לך מקרא דכתיב: ה] ולא שאדם רשאי להמיר אלא שאם: ו] יהודה דתניא יורש גליון ותניא גרסי' אבל במשנה לא נזכר דברי ר' יהודה אלא דברי ר"מ. הר"ם ז"ל: ז] יהודה גירסת ספרים ישנים היא בענין אחר וכן היא הגירסא בתחילת ערכין אבל רש"י גרים כבעמוד: ח] נפקא ואייתר ליה: ט] עי' בהשמטות בסוף המסכת: י] לרבות את היורש: יא] רשאי להמיר דיעבד: יב] דיעבד כגון אם המירה: יג] לשחיטה. ואהכי קרי לה השאר נמחק: יד] סמיכה (דתלת קרבנו) כתיב [בשלמים ואם מן] הצאן [קרבנו] אם [כבש הוא מקריב] קרבנו וסמך ידו על ראש קרבנו א"נ בעד כתיב תלתא קרבנו בענינא אע"ג דלא סמכין ליה אצל וסכך: טו] נשים גליון הכא צריך למיתני לנשים משום דתמורה אינה בכל אדם שאינה בצבור. ע"כ: טז] עליה דסד"א דהוי לאו שאין בו מעשה ואין לוקין עליו: יז] דהכה"ג פריך בריש חולין דאיכא הכל לכתחילה ואיכא הכל דיעבד: יח] לי כדפרש"י התם: יט] שהקשה גליון ליתני הכל ממירין וסופג את הארבעים ועיין בריש חולין בתוס'. ת"ח: כ] משוגג גליון והקשה רבינו ברוך דמהכל ממירין שמעינן תרי חידושי מזיד ויורש ומהכל שוחטין לא שמעינן כי אם כותי וצריך לומר דממירין בלא הכל שפיר משמע לכתחילה אבל שוחטין בלא הכל לא משמע מידי ע"כ בגי'. וכ"ת א"כ כי פריך בחולין מהכל מעריכין ונודרין לימא דלמזיד צריך כדמשני הכא וי"ל דלא אמרינן הכי רק היכא דלקי והיינו הא דפריך בחולין דמשום סיפא מתניא: כא] נשים וסד"א אהני: כב] לשחיטה והא דקרי לתמורה סוף הקדש במסכת נזיר משום דלא איירינן התם: כג] ג' קרבנו כתיב חד בבקר וחד בצאן וחד בכבש ופי' קרבנו ולא קרבן חבירו וקשה דבפ' ב' מדות דרשינן ידו ולא יד שלוחו ולא יד אשתו וא"כ למה לי ולא קרבן חבירו וי"ל דאי לאו קרבנו ולא קרבן חבירו לא הוי מוקמינן ליה ידו ולא יד שלוחו אלא ולא יד חבירו אבל שלוחו הוי אמרינן שלוחו של אדם כמותו וכן עובד כוכבים דאי לאו אלא חד הוי מוקמינן ליה בעובד כוכבים אבל חבירו סומך וא"ת ולמה לי ידו ולא יד אשתו תיפוק ליה דבני ישראל סומכין ולא נשים סומכות וי"ל דהו"א ה"מ קרבן עצמן אבל בקרבן בעלה אימא דסומכות: כד] מזה גליון וכן לר' יהודה אי לא כתב כי אם המר ימיר הוי נמי מוקי לרבות יורש דהכי משמע טפי ואתא קרבנו למעט והמר ימיר לרבות אשה: כה] יורש אמר דסומך:

א) נראה דל"ל ופיסקא דתני אלא שאם המיר מומר הוצרך למתני משום דצריך לפרש וסופג את הארבעים דלא הוי שייך וכו'.